

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Географічний факультет

Затверджено Вченою радою

географічного факультету

протокол № 3 від 25 вересня 2025 р.

 (Сергій ЗАПОТОЦЬКИЙ)

ПРОГРАМА

Комплексного іспиту зі спеціальності

242 «Туризм»

здобувачів вищої освіти третього освітньо-наукового рівня

(доктор філософії)

Форма навчання – денна

Мова навчання та оцінювання

українська / англійська

Київ – 2025

Загальні положення

Комплексний іспит за програмою третього рівня вищої освіти «доктор філософії в галузі туризму» складається в усній формі за білетами, складеними на основі нижче наведеної програми. До іспиту допускаються аспіранти, які успішно виконали індивідуальний навчальний план за 1-7 семестри.

Мета – виявити здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері туризму та рекреації, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань, оволодіння методологією наукової та науково-педагогічної діяльності, проведення самостійного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Випускник аспірантури **має знати**:

- поняттєво-термінологічний апарат, основні категорії туризмології;
- наукові засади сталого розвитку туризму на територіях різного таксономічного рівня, в дестинаціях, в різних галузях індустрії туризму;
- сутність, організаційно-управлінські та правові засади функціонування туризму, окремих його видів і форм, суб'єктів туристичного ринку;
- принципи формування та функціонування туристичного ринку на різних ієрархічних рівнях;
- принципи галузевого, регіонального управління туризмом, управління туристичним підприємством, управління якістю та управління проектами в туризмі;

Випускник аспірантури **має вміти**:

- визначити об'єкт та предмет наукового дослідження в туризмології;
- аналізувати спеціальну наукову літературу, робити власні узагальнення щодо основних категорій і понять;
- використовувати загальні та фахові інформаційні джерела при розробці методики дослідження;
- адекватно поставленим завданням обирати методи туризмологічного дослідження;
- застосовувати методики кількісної і якісної оцінки для визначення рівня розвитку туризму на територіях різного ієрархічного рівня, визначення рівня сформованості туристичних дестинацій.
- розкрити тенденції та визначити завдання розвитку туризму на конкретній території, які формуються під впливом різних (природничо-географічних, соціокультурних, соціально-економічних, ринкових тощо) чинників.

Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

I. Терія і методологія туризмології

Туризм як цивілізаційний феномен. Підходи до його трактування і розкриття. Сутність туризмології: об'єкт і предмет дослідження. Місце в системі наук. Структура туризмології, теоретико-методологічний внесок окремих складових.

Базові категорії: індустрія туризму, її структура, характеристика складових; туристичний ринок, його суб'єкти, їх взаємодія; туристична дестинація, їх класифікація; курорт, класифікація, принципи розміщення.

Закономірності туристичного процесу: динамічні, геопросторові, соціокультурні, економічні. Концепція сталого розвитку туризму. Концепція управління якістю в туризмі.

Розвиток туризмології в світі і в Україні: наукові школи, регіональні центри і напрямки.

Методологія туризмології. Загальнонаукові і спеціально-наукові методи в дослідженні туризму і рекреації. Методи просторово-часового аналізу. Статистичні і економіко-математичні методи в туристичних дослідженнях. Картографічні методи дослідження в туризмі. Соціологічні методи туристичних досліджень.

Актуальні проблеми туризмології: класифікація, типологізація, районування (розкрити на конкретних прикладах)

II. Глобальний і регіональний розвиток туризму і рекреації

Глобалізація і її прояви в туризмі. Глобальні тренди туризму. Глокалізаційні прояви туристичного процесу (на прикладах).

Макрорайонування UNWTO, інші схеми макрорайонування в туризмі. Туристичні субрегіони, принципи їх виділення, характеристика. Напрямки основних туристичних потоків в світі. Особливості туристичних міграцій. Роль історичних і сучасних транспортних коридорів в розвитку туризму (з прикладами).

Туристичні дестинації регіонального рівня: Північна Європа, Західна Європа, Центральна Європа, Південна Європа, Східна Європа; Середземномор'я; Альпійський регіон; Євразійські країни; Південно-Західна Азія, Південна Азія, Центральна Азія, Південно-Східна Азія, Далекий Схід; Північна Америка, Мезоамерика, Південна Америка; Північна Африка, Східна Африка, Західна Африка, Південна Африка; Австралія і Нова Зеландія; Океанія; Антарктида та Антарктика.

Національні дестинації. Країни: США, Франція, Іспанія, Італія, Велика Британія, Німеччина, Китай, Туреччина, Індія, Таїланд, Росія, Греція, Австрія, Угорщина, Польща, Чехія, одна з Балканських країн, одна з країн Балтії (на вибір вступника до аспірантури), Єгипет, Австралія, ПАР. Туристсько-країнознавча характеристика країни: географічне положення, основні туристичні ресурси, місце в системі міжнародного туризму, основні туристичні центри.

Видові туристичні дестинації (за вибором). Принципи обґрунтування видових (спеціалізованих) туристичних ринків. Характеристика видового

туристичного ринку (за вибором)

III. Методи досліджень в туризмі і рекреації

Методологічна база досліджень в туризмології. Специфіка інформаційної бази в туризмі і рекреації. Методи кількісного аналізу. Методи якісного аналізу. Методи польових рекреаційно-туристичних досліджень.

Територіальне (ландшафтне) планування в туризмі і рекреації.

Постановка робочої гіпотези. Програма дослідження. Принципи розробки методики дослідження.

VI. Стан туризму в Україні.

Етапи розвитку туризму і етапи наукового дослідження туризму і рекреації в Україні. Наукові школи вітчизняного туризму, центри розвитку туризмології.

Місце України в системі міжнародного туризму. Основні показники розвитку туризму в Україні. Тенденції розвитку туризму та його регіональні відмінності. Система управління туризмом та її трансформації. Нормативно-правові документи, які регламентують розвиток туризму і курортів в Україні.

Основні туристичні дестинації України: регіональні, видові, їх характеристика (за вибором).

Напрямки розвитку міжнародного туризму. Особливості внутрішнього туризму та екскурсійної діяльності.

Список рекомендованих джерел:

1. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: Методологія та методика аналізу, термінологія, районування: Монографія.- К.:ВПЦ»Київський університет», 2001.-395с.
2. Закон України "Про туризм" від 18.11.2003 р. // ВВР.
3. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти).- К.:”Альтерпрес”, 2002.- 436 с.
4. Мальська М.П., Антонюк Н.В., Ганич Н.М. Міжнародний туризм і сфера послуг: Підручник.-К.:Знання, 2008.-661 с.
5. Мальська М.П., Худо В.В., Цибух В.І. Основи туристичного бізнесу. Навч. посіб.-Львів:ВЦ ЛНУ ім. Івана Франка, 2003.-360с.
6. Олійник Я.Б., Степаненко А.В. Теоретичні основи туризмології. Навч. посібник.-К.:Ніка-Центр, 2005.-316 с.
7. Пазенок В.С., Федорченко В.К. Філософія туризму: Навч. посіб.-К.:Кондор, 2004.-268с.
8. Педагогіка туризму. Навч. пос. // за ред. проф. В.К. Федорченка, проф. Фоменко Н.А., доц. Скрипник М.І., доц. Цехмістрової Г.С./.-К.: Видав. Дім «Слово», 2004.-296с.

9. Правове регулювання туристичної діяльності в Україні: Збірник нормативно-правових актів /За заг. ред. В.К. Федорченка. – К., 2002.
10. Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму: монографія / [В.К.Федорченко, В.С.Пазенок, О.А.Кручек та ін..]-К.: ВЦ «Академія», 2013.-368с.
11. Федорченко В.К., Дьорова Т.А. Історія туризму в Україні: Навчальний посібник. – К., 2002.
12. Холловей Дж.К., Тейлор Н. Туристический бізнес: Пер. С 7-го англ..изд..- К.:Знання,2007.-798с.
13. www.heritage.unesco.ru – Світова природна і історико-культурна спадщина
14. www.unesco.org – офіційний сайт ЮНЕСКО
15. www.world-tourism.org. – офіційний сайт Всесвітньої туристичної організації
16. www.wttc.org. - європейська рада з туризму і подорожей